

เทิด ๑ ปกเกล้า

๗๐ คุณธรรมนำประชา

เทิด ๑ ปกเกล้า

๗๐ คนธรรมนำประชา

ที่ รล ๐๐๕.๓/ ๑๖๐๖

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

อ้างถึง หนังสือศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ที่ วธ.๑๐๐๒/๓๔๔ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ ภาพพระราชกรณียกิจ พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสคัดัดตอน ตามสำเนาที่แนบมา เพื่อเชิญไปลงพิมพ์ในหนังสือ “เทิด ๙ ปกเทศ” จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม สำหรับมอบแก่หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาต

(นายจิตรพัฒน์ ไกรฤกษ์)

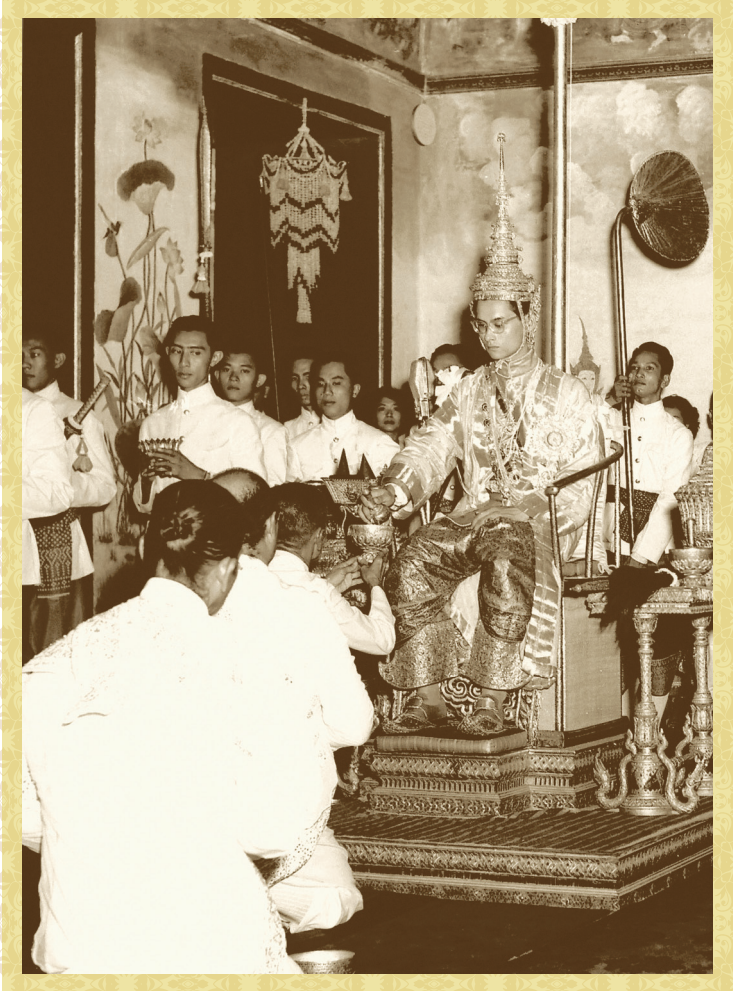
รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
ราชเลขาธิการ

กองข่าว

โทร. ๐๒ ๒๒๐ ๗๒๐๐ ต่อ ๓๔๐๕

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐ ๗๓๒๒

เว็บไซต์ : www.ohm.go.th

อาศรัยวาทราชสดุดี

มหาฤกษ์มหาราชล้า	ฉลองเฉลิม
สืบสิทธิ์ศักดิ์ศรีเสริม	สง่าถ้วน
พลิกตัวแผ่นดินเฟดิม	ผดุงสุข
ทุกทิศไทยแผ่นดิน	มิ่งฟ้ามาสมาน
บันดาลสยามภาพัน	ไทยภัย
ชูชาติพิลาสไพไล	เลื่องทล้า
วาระรัชสมัย	เจ็ดสิบ ให้นำเฮย
ขอพระคงคู่ฟ้า	เพียบพันบารมี ๆ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ประพันธ์โดย วัطنะ บุญจับ
(สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร)

คำปรารภ

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ เป็นต้นมาจวบจนปัจจุบัน เป็นเวลา ๗๐ ปีแล้ว ที่ปวงชนชาวไทยได้ประจักษ์ชัดแจ้งในพระราชกรณียกิจนานัปการที่ได้ทรงปฏิบัติ ภาพที่ทรงตรากตรำพระวรกายเสด็จพระราชดำเนินไปทั่วประเทศ แม้ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลก็มีทรงย่อท้อต่อความยากลำบากใดๆ เพื่อทรงขจัดปัดเป่าปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร และสร้างความกินดี อยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ปวงอาณาประชาราษฎร์ นับเป็นภาพที่สร้างความประทับใจในพระราชจริยวัตรอันงดงาม และเป็นภาพที่ยืนยันถึงพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในพระปฐมบรมราชโองการที่ได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ว่า “**เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม**” โครงการพระราชดำริหลายพันโครงการ รวมทั้งแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทาน เพื่อให้พสกนิกรนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ที่สำคัญพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในโอกาสสำคัญต่างๆ มากมาย ล้วนมุ่งให้พสกนิกรทุกหมู่เหล่าดำรงตนเป็นคนดีทั้งการคิดดี

พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย และมีความสามัคคีปรองดองกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงตลอดไป

หนังสือ “เทิด ๙ ปกเกล้า” เป็นบันทึกประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีคุณค่ายิ่ง เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้ศึกษาด้วยความภาคภูมิใจ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ผู้ทรงทศพิธราชธรรม ด้วยความจงรักภักดีโดยทั่วกัน และน้อมนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายในสังคมไทยของเรา

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

คำปรารภ

๗๐ ปี แห่งการครองราชย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นต้นแบบของพระราชจริยวัตรทั้งดงามและทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจโดยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ส่งผลให้พสกนิกรผู้อยู่ใต้ร่มพระบารมีมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นสุขจวบจนปัจจุบัน ชาวไทยทุกคนต่างทราบกันดีว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานหนักในทุก ๆ ด้านเพื่อปวงชนชาวไทย ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ด้วยความวิริยอุตสาหะ ท่วมเทตราคร่ำพระวรกาย พระสติปัญญาเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของพสกนิกรชาวไทย ทรงมีน้ำพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาธิคุณ ด้วยพระราชจริยวัตรอันงดงามของพระองค์ที่มีต่อสมเด็จพระย่า ทรงเป็นกษัตริย์ยอดกตัญญูที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้คนไทยได้เจริญรอยตามพระองค์ท่าน จะเห็นได้ว่า พระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตรของพระองค์ท่านเป็นแนวทางแบบอย่างที่ดี ให้พสกนิกรนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างดี

กระทรวงวัฒนธรรมตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสสมหามงคลเสด็จเถลิงถวัลยราช- สมบัติครบ ๗๐ ปี ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ จึงได้จัดทำหนังสือ “เทิด ๙ ปกเกล้า” โดยรวบรวมพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส จำนวน ๗๐ องค์ ที่เกี่ยวกับ คุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ซื่อตรง วินัย รับผิดชอบ พอเพียง และ จิตอาสา เพื่อให้ประชาชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาได้น้อมนำพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทใช้เป็นแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขและสร้างสังคมคุณธรรม

(นายวีระ โรจน์พจนรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

ศูนย์คุณธรรมตระหนักเสมอว่า ต้นแบบและสัญลักษณ์ของคุณธรรม ความดีของประเทศไทย คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะพระองค์ทรงมีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมตามพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เป็นวาระแรกเริ่มและตลอด ๗๐ ปี แห่งการครองราชย์ พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของประชาชน ทรงยึดมั่นในคุณธรรมโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของพสกนิกรเป็นหลัก ทรงงานอย่างหนัก เสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์ เพื่อให้พสกนิกรมีความสงบร่มเย็นและมีความอยู่ดีกินดี

เพื่อเจริญรอยตามเบื้องยุคลบาทดังกล่าวข้างต้น ศูนย์คุณธรรมจึงจัดทำหนังสือ “เทิด ๙ ปกเกศ” โดยรวบรวมพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ด้านคุณธรรม ๕ ประการ คือ ซื่อตรง วินัย รับผิดชอบ พอเพียง และจิตอาสา เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยได้รับรู้และน้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับคุณธรรมอันประเสริฐไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นการถวายเป็นความจงรักภักดีด้วยการปฏิบัติบูชา เพื่อการสืบทอดให้สิ่งดีงามเหล่านี้ดำรงอยู่ในสังคมไทยอย่างมั่นคงสืบไป

(นายสิน ลีอัสวน)

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

สารบัญ

ข้อตรรก

๑๔

วินัย

๓๙

รบผิดชอบ

๖๕

พอเพียง

๘๘

จิตอาสา

๑๐๙

ช่อตราง

พระบรมราชโองการและพระราชดำรัส

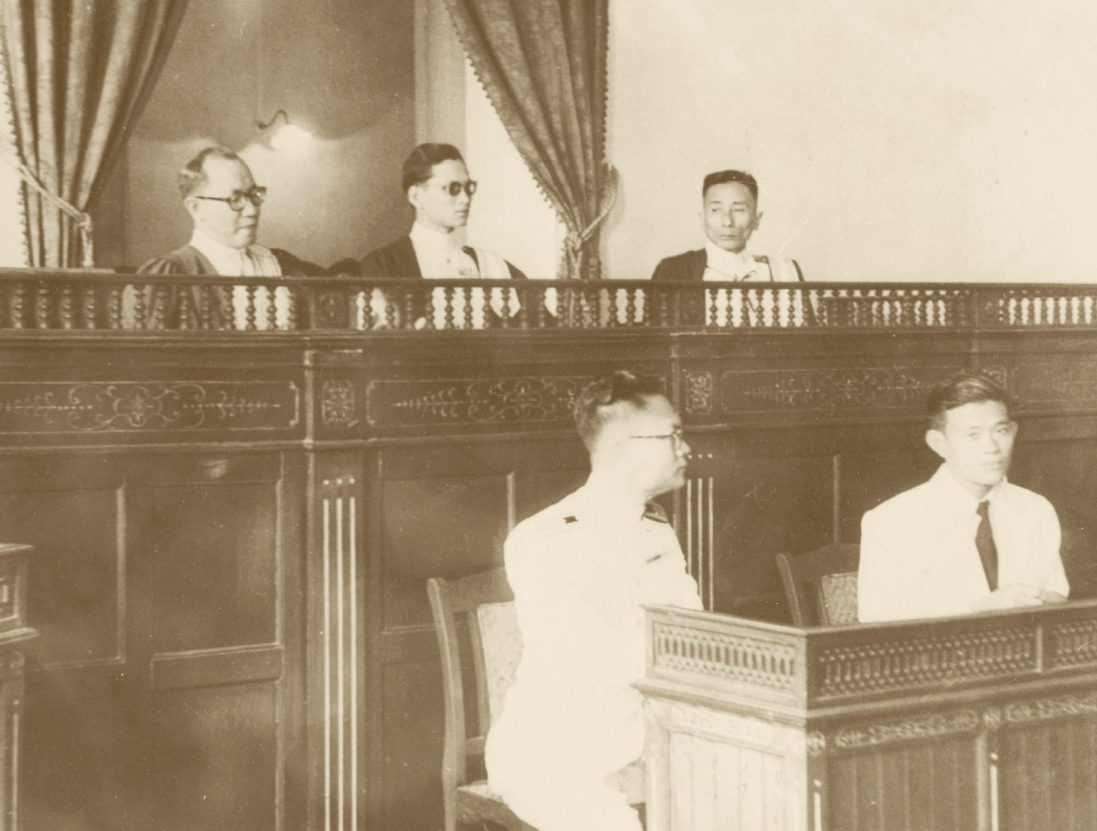

ช่อตรง

หมายถึง ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์สุจริต
ยึดมั่น ยืนหยัดในการรักษาความจริง
ความถูกต้อง ความเป็นธรรม
ทั้งปวง นอกจากตนเองจะเป็น
คนซื่อตรงแล้ว ต้องกล้าปฏิเสธ
การกระทำที่ไม่ซื่อตรง ไม่ซื่อสัตย์
ของบุคคลอื่นที่จะทำให้ส่วนรวม
เกิดความเสียหาย

“...ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจงมันอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่จะยังความเจริญและความเป็นปึกแผ่นแก่สังคมเป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีกลมเกลียว ความซื่อสัตย์สุจริตที่ว่านี้ หมายถึงความสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน ต่อตนเองและต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอารัดเอาเปรียบ...”

พระราชดำรัส การพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖

“...ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษา และจะได้ออกไปประกอบกิจการงานเริ่มต้นชีวิตใหม่ของท่านนั้น ข้าพเจ้าขอฝากคติไว้เป็นเครื่องกำกับใจ มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ คือ ความสัตย์สุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมอาศัยความสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง ๓ ประการคือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่ ท่านจึงจะเป็นผู้ที่ควรแก่การสรรเสริญของมวลชนทั่วไป...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๒ มิถุนายน ๒๔๙๗

“ ...ในการดำเนินชีวิตของเรา เราต้องข่มใจไม่กระทำ
สิ่งใด ๆ ที่เรารู้สึกด้วยใจจริงว่าชั่วว่าเลื่อม เราต้องฝึกต้องต้าน
ความคิดและความประพฤติทุกอย่างที่รู้สึกว่าจะขัดกับธรรมะ
เราต้องกล้าและบากบั่นที่จะกระทำสิ่งที่เราทราบว่าเป็นความดี
เป็นความถูกต้อง และเป็นธรรม... ”

พระราชดำรัส พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน
ในพิธีเปิดการประชุมยุวพุทธิกสภาคัมทั่วประเทศ
ครั้งที่ ๑๒ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันเสาร์ ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๓

“...ในการทำราชการทุกด้าน ต้องพยายามที่จะปฏิบัติด้วยความตั้งใจที่เข้มแข็ง ที่สุจริต และประกอบด้วยความพิจารณาที่รอบคอบ เพราะว่าถ้างานใดประกอบด้วยความรอบคอบ ด้วยวิชาการที่สูง และด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว งานนั้นย่อมจะเป็นผลแก่ส่วนรวมอย่างยิ่ง...”

พระบรมราโชวาท เนื่องในโอกาส
พระราชทานยศนายตำรวจชั้นนายพล
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันศุกร์ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๔

“...หากท่านตั้งความปรารถนาอันมั่นคงที่จะทำงานลงมือปฏิบัติการทุกอย่างด้วยความมั่นใจและเข้มแข็ง มีสติควบคุมตัวอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งไม่ละทิ้งอุดมคติ และหลักการเดิม ที่จะทำงานด้วยความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ เชื่อว่าท่านจะสามารถทำงานสำเร็จจุดประสงค์ได้ทุกประการ และจะสามารถนำพาชาติประเทศให้ก้าวถึงความมั่นคงปลอดภัย ความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกร่มเย็นได้ตั้งปรารถนา...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ประกาศนียบัตร และเข็มวิทยฐานะ แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพอากาศ
โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
ณ หอประชุมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๖

“...ถ้าคนเรามีความยุติธรรมในใจแล้ว สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและเป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพราะว่าความยุติธรรมนี้ก็คือมีความคิดที่มีเหตุผล คนเรามีหน้าที่ใด มีศาสนาใดก็ตาม ถ้ามีเหตุผลแล้วสามารถที่จะปฏิบัติงาน ทำให้งานนั้นสำเร็จ และเป็นประโยชน์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น...”

พระบรมราชาบาท พระราชทานแก่ คณะผู้แทนองค์การศาสนา
และสมาคมต่าง ๆ ทางศาสนา คณะนิสิตและนักศึกษา
ในโอกาสที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล
ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา
วันอังคาร ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๖

“...การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือ ที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้ แต่เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ ที่ทำให้ ยวดยานเคลื่อนไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวแล้ว เป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพา ให้ยวดยานดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือปลอดภัย จนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์ ดังนั้น ในการที่จะประกอบ การงานเพื่อตนเพื่อส่วนรวมต่อไปขอให้ทุกคนสำนึกไว้ เป็นนิตย์ โดยตระหนักว่า การงาน สังคม และบ้านเมืองนั้น ถ้าขาดผู้มีความรู้เป็นผู้บริหารดำเนินการ ย่อมเจริญก้าวหน้า ไปได้โดยยาก แต่ถ้างานใด สังคมใด และบ้านเมืองใด ก็ตามขาดบุคคลผู้มีความสุจริตแล้ว จะดำรงอยู่ มิได้เลย...”

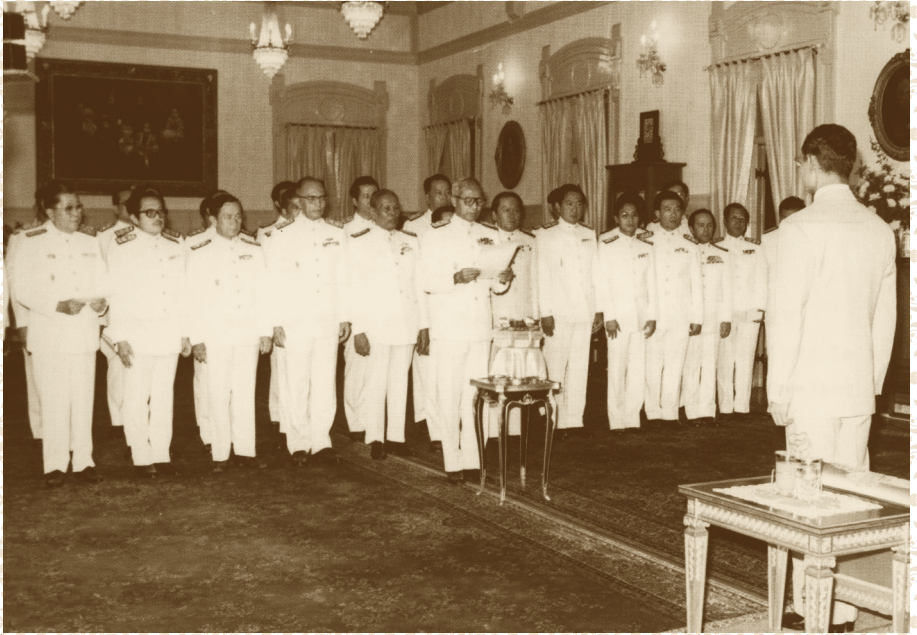
พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทาน
ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๐

“...คนไม่มีความสุจริต คนไม่มีความมั่นคง ชอบแต่
มักง่าย ไม่มีวันจะสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญ
อันใดได้ ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้น จึงจะทำงาน
สำคัญยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แท้จริงได้สำเร็จ...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒

“...ความซื่อสัตย์สุจริตนั้นขอวิเคราะห์ศัพท์ว่าความตรงไปตรงมาต่อสิ่งทั้งหมดน้อยใหญ่ ส่วนงานของราชการ ส่วนงานของตัวเองเป็นส่วนตัว ทั้งหมดคือความซื่อสัตย์สุจริต และคำว่าสุจริตนี้ก็มาจากคำว่า การท่องเที่ยวของจิตในทางที่ดี หรือคิดให้ดี คิดให้สุจริต ทั้งฉลาดด้วย ทั้งไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือการงานของตัวเอง ทั้งไม่เบียดเบียนส่วนรวมด้วย จึงจะเป็นผู้สุจริต...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ และนายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๕๗ ซึ่งเดินทางมาศึกษาภูมิประเทศทั่วๆ ไป ทางภาคใต้ ในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาบุหลิน์ ทักษิณราชนิเวศน์ วันอังคาร ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๒

“...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้้อย
ก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก
แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

พระราชดำรัส ในโอกาสที่คณะผู้อำนวยการ
และอาจารย์ใหญ่จากโรงเรียนต่างๆ ในเขตอำเภอดุสิต
“กลุ่มจิตรลดา” เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงิน
โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอังคาร ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๓

“...ข้อสัจธรรมสุจริตนี้มีความสำคัญ เพราะถ้าหากว่าแต่ละคน
มีความตั้งใจแล้ว แต่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ก็ไม่มีเป้าหมาย
ที่แน่นอน จะเปะปะไปทางโน้นที่ทางนี้ที่ ไม่มีทางที่จะสำเร็จ
ในงานการใด ๆ ฉะนั้น การที่มีความซื่อสัตย์สุจริตนั้น
มีความสำคัญอยู่ อันดับแรกก็คือการให้รู้จักเป้าหมายของงาน
คือความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ...”

พระราชดำรัส ในโอกาสที่ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี
นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันจันทร์ ที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“...การบำเพ็ญประโยชน์จะต้องทำที่ตัวเองก่อน ด้วยการประพฤติดี เป็นต้นว่า รักษาระเบียบวินัย รักษาความสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติกิจการงานด้วยความเข้มแข็งหนักแน่น ให้จนติดเป็นนิสัย. ผลของการทำดีที่เป็นตัวประโยชน์ ก็จะงอกงามขึ้นในตัวผู้ปฏิบัติอย่างเต็มเปี่ยม แล้วจะสะท้อนออกถึงผู้อื่น พลอยให้ผู้อื่นและส่วนรวมได้รับผลดีด้วย...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีปฏิญาณตนและสวนสนาม
เนื่องในงานวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ
ณ สนามศุภชลาศัย สนามกีฬาแห่งชาติ
วันอาทิตย์ ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗

“...การทำความดีนั้น โดยมากเป็นการเดินทวนกระแส
ความพอใจและความต้องการของมนุษย์ จึงทำได้ยาก และ
เห็นผลช้า แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะหาไม่ ความชั่ว ซึ่งทำ
ได้ง่าย จะเข้ามาแทนที่ แล้วจะพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็ว
โดยไม่ทันรู้สึกตัว...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร
แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียน
นายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘ พระราชทาน
ประกาศนียบัตรกับเข็มพื้กษชนาธิปไตยแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
อบรมหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๒
พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มลันดิพื้กษ
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๗
และพระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มพื้กษชนาธิปไตยแก่
ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ ชุดที่ ๘
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๘

“...อุปสรรคสำคัญของการทำงานก็คือ ความท้อถอย และความหวั่นเกรงต่ออิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุบั่นทอนความสามารถในตนกับทั้งความเที่ยงตรงต่อหน้าที่อย่างร้ายกาจ...”

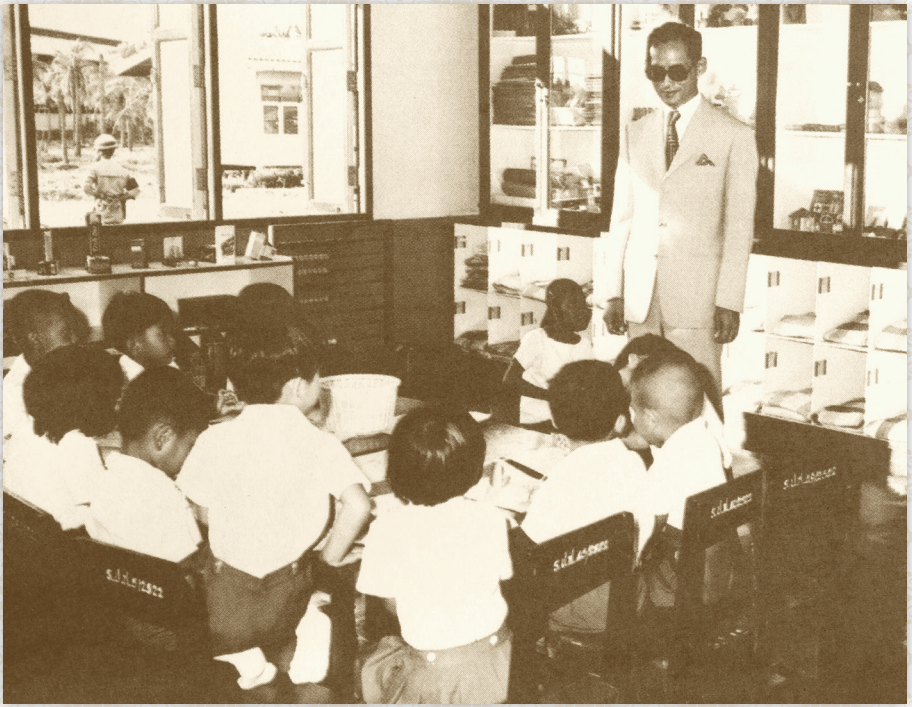
พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่
ว่าที่ ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๑ พระราชทานประกาศนียบัตรเข็มพิกษ์ชนาธิปไตย
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๖, ๗
พระราชทานประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์ แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
อบรมหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่น ๑๒, ๑๓ และพระราชทานประกาศนียบัตรกับ
เข็มพิทักษ์อธิปไตยแก่ผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ รุ่นที่ ๑๑
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๒

“...ในการนี้ ท่านจะต้องประพฤติปฏิบัติต่อบุคคล
ทั้งปวงด้วยความสุจริตจริงใจ ต้องรู้จักประมาณค่าของตนเอง
อย่างถูกต้องเที่ยงตรง คือไม่ให้สูงเกินไป จนกลายเป็น
เย่อหยิ่งจองหอง ทั้งไม่ให้ต่ำเกินไป จนทำให้ถูกสบประมาท
เหยียดหยาม. ทางที่ถูกต้อง ควรวางตัวให้พอเหมาะพอดีสม
กับฐานะหน้าที่ พร้อมกับรักษาความสุภาพอ่อนโยนไว้ให้
เหนียวแน่นสม่ำเสมอ...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๔

“...หลักการอย่างแรกก็คือต้องปฏิบัติงานให้ประสาน สอดคล้องและดำเนินก้าวหน้าไปด้วยกัน เสมอกัน พร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย โดยมีให้ล้ำหน้าหรือล้ำหลังกว่ากัน อันจะเป็นเหตุให้งานชะงักงัน หรือเสียชว่น และเสียผล. หลักการอย่างที่สอง คือต้องพยายามประสานงานกับ ทุกหน่วยงานด้วยความสมัครสมานและความเข้าใจอันดี ต่อกัน. ประการสำคัญ คือจะต้องระมัดระวังปฏิบัติการ ทุกอย่างด้วยความสุจริตเที่ยงตรง ให้สมควรและถูกต้องด้วย หลักวิชา กฎหมาย ความชอบธรรม โดยไม่มีอคติ.”

พระบรมราโชวาท พระราชทาน
แก่ข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
ในโอกาสที่กระทรวงมหาดไทยครบรอบ ๑๐๐ ปี
วันพุธ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕

วันยี่

พระบรมราชโองการและพระราชดำรัส

วนิช

หมายถึง การยึดมั่นและรับผิดชอบในหน้าที่
ของตน ทั้งวินัยต่อตนเองในการ
ผลักดันชีวิตให้ก้าวหน้า วินัยต่อ
องค์กร สังคม ปฏิบัติตามจริยธรรม
จรรยาบรรณ และเคารพต่อกฎหมาย

“...ประเทศไทยประชาชนพลเมือง มีความสามัคคี
กลมเกลียวกันดี มีระเบียบวินัยดี ประเทศนั้นก็เจริญและ
อยู่ในฐานะดี ยิ่งมีความสมัครสมานกลมเกลียวกันมาก
ก็ยิ่งเจริญมาก จึงเห็นได้ว่าความสามัคคีกลมเกลียวกัน
ในระหว่างคนในชาติ และความเข้าใจรักขาระเบียบวินัย
นี้แหละย่อมเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง ที่จะช่วยนำประเทศชาติ
สู่ความวัฒนาถาวร...”

พระราชดำรัส เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินออกให้ประชาชนเฝ้า ฯ

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๐๔

“...การที่จะดำรงฐานะของประเทศชาติให้มั่นคง และเป็นเอกราชอยู่ได้ตลอดไปนั้น ไม่มีอะไรจะสำคัญยิ่งไปกว่า การที่ท่านทั้งหลายจะต้องอยู่ในวินัยโดยเคร่งครัดมีความ สัมครสมานสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ปฏิบัติการตาม หน้าที่ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ประเทศชาติ...”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๘

“...วินัยนี้ ในปัจจุบันมีคนบางส่วนมองเห็นไปว่าไม่ผู้จะมีความหมาย นึกว่าเป็นสิ่งที่สมมติตั้งขึ้น โดยปราศจากเหตุผลที่อิสรชนจะยอมรับได้เต็มที่ แท้จริง ไม่ว่าจะวินัยทหารหรือวินัยโดยทั่วไป เป็นของจำเป็นอย่างยิ่งยวด เพราะเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่สำหรับความเรียบร้อยเป็นปกติของบุคคล ของการงาน ของสังคม และบ้านเมือง ไม่เป็นหมัน นับว่าเป็นปัจจัยและพลังส่วนหนึ่งซึ่งทำให้การทุกอย่างดำเนินไปได้โดยดี โดยสะดวกและบรรลุผลอย่างถูกต้อง

ผลเสียหรืออันตรายของวินัยจะมีอยู่ได้บ้าง ก็ต่อเมื่อนำไปอ้างในทางที่ผิดหรือไร้เหตุผล ไม่ใช่ความคิดพิจารณาควบคุมไว้ให้มั่นคง เพราะถ้าอ้างวินัยอย่างรู้ฉลาดหรือโดยความเขลา อาจก่อความเสียหาย เบียดเบียนกัน หรือถ่วงความเจริญ ทำให้เสียงานก็ได้...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานกระบี่ ปริญญาบัตร และประกาศนียบัตร แก่นักเรียนนายร้อยผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ณ หอประชุมมกิตติขจร
วันพุธ ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๑๗

“...ในการปฏิบัติงานนี้ ต้องมีความอดทนหนักแน่น ให้มาก ทั้งด้วยกายด้วยใจ ต้องรักษากฎหมาย ระเบียบวินัย และระเบียบปฏิบัติให้เที่ยงตรง ต้องปฏิบัติกรทุกอย่าง ด้วยความรวดเร็ว เต็ดขาด โดยประกอบด้วยปัญญาอัน สุขุมรอบคอบ ด้วยความถูกต้องยุติธรรมและความเมตตา มุ่งบำเพ็ญกรณียกิจและบำเพ็ญตนให้เกิดประโยชน์แก่ ส่วนรวมให้มากที่สุด แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคใด ๆ ที่อาจ เกิดขึ้นได้ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ก็ต้องไม่หวั่นไหวและ ย่อท้อ...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙ ณ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ วันศุกร์ ที่ ๘ เมษายน ๒๕๒๐

“...การที่แต่ละคนมีอิสระมากในการเล่าเรียนนั้น ทำให้พลาดพลั้งเสียผลในการศึกษาและอื่น ๆ ได้ง่ายที่สุด ยิ่งมีอิสระมากขึ้นเท่าใด ก็ต้องมีการข่มใจ บังคับใจมากขึ้นเท่านั้น หากไม่แล้วจะมาเป็นบัณฑิตอย่างนี้ไม่ได้ การข่มใจบังคับตนเอง ให้ชะมັกเขมั้นเรียนอยู่ด้วยความหมั่นขยันนั้น ที่จริงก็คือการตั้งระเบียบข้อบังคับ หรือการกำหนดวินัยที่ดีให้แก่ตนเอง จึงเห็นได้ว่าอิสรภาพกับวินัยซึ่งดูเผิน ๆ เหมือนกัน เป็นสิ่งตรงข้ามกันนั้น แท้จริงเป็นของคู่กัน ทั้งจำเป็นจะต้องใช้ควบคู่กันเพื่อให้ควบคุมกันอยู่เสมอ มิฉะนั้น จะหวังผลที่ดี อันพึงประสงค์ไม่ได้...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๐

“...การที่จะร่วมมือกันทำให้งานราบรื่น สำเร็จ และ
ดำเนินก้าวหน้าต่อเนื่องกันไปได้นั้น นักปฏิบัติงานทุกคน
จะต้องมีวินัยสำหรับใช้กับตนเอง คือ ต้องไม่ประมาทปัญญา
ต้องรักษาความจริงใจ ต้องสลัดทิ้งความคิดจิตใจที่ต่ำทราม
อ่อนแอ และต้องทราบตระหนักในความสำรวม ไม่ฟุ้งเฟ้อ
ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติที่จะช่วยให้งานเป็นงาน และให้ชีวิตมั่นคง
เป็นสุข...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๑

“

...วันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงการไม่ประมาทปัญญาและการรักษาความจริงใจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นวินัยสำคัญในชีวิตและในการทำงาน วันนี้จะพูดถึงวินัยข้อต่อไป คือการสลัดทิ้งความคิดจิตใจอันต่ำทราม

จิตใจอันต่ำทรามนั้นคือจิตใจที่อ่อนแอ ไม่กล้าและไม่อดทนที่จะประกอบความเพียรพยายามเพื่อความดีและความสำเร็จในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม หากแต่เห็นแก่ความสะดวก เอาแต่ง่ายเข้าว่า โดยไม่คำนึงถึงคุณความดี จิตใจเช่นนี้จึงทำให้บุคคลเป็นคนมักง่าย ยอมเกลือกกลั้วอยู่กับสิ่งเลวทรามและทุจริตไม่ว่าจะทำการสิ่งใดก็หาแต่ทางที่ง่ายที่ต่ำ เพราะเห็นไปว่าจะได้ผลโดยสะดวกรวดเร็วด้วยวิธีการอย่างนั้น ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ คนมักง่าย ผู้เห็นแต่กับความสะดวกนี้ ยิ่งทำงานไปก็ยิ่งก่อปัญหา เพราะไม่เคยชินกับงานที่ยากลำบาก ไม่เคยฝึกเผชิญกับความอดทน กับความจริง และการแก้ปัญหาในทางที่ถูกผลที่สุดจะเอาตัวไม่รอด จะต้องจมอยู่ในत्मคือความต่ำทรามนั่นเอง งานที่ตนทำก็ต้องพลอยทรุดต่ำลงไปด้วย จึงใคร่จะให้ทุกคนลองคิดพิจารณาดู หากผู้ใดมีความคิดจิตใจดังกล่าวอยู่ จะได้ละทิ้งเสียแต่ต้นมือ...

”

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๑

พระบรมราโชวาท
สำหรับพระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก
ประจำปี ๒๕๖๓

เด็กต้องเรียนความรู้ อบรมความดี ฝึกหัดวินัย
ให้มีพร้อมแต่เยาว์วัย จึงจะมีความสุขความเจริญได้
ทั้งในวันนี้และวันข้างหน้า.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๑๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

“...วินัย แท้จริงมีอยู่สองอย่าง อย่างหนึ่งคือวินัยตามที่ทำรบกกันและถือกัน อันได้แก่ข้อปฏิบัติที่บัญญัติไว้เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้ถือปฏิบัติอีกอย่างหนึ่งคือวินัยในตนเอง ที่แต่ละคนจะต้องบัญญัติขึ้นสำหรับควบคุมบังคับให้มีความจริงใจ และให้ประพฤติปฏิบัติตามความจริงใจนั้นอย่างมั่นคง มีลักษณะเป็นสัจจาธิฐานหรือการตั้งสัตย์สัญญาให้แก่ตัว วินัยอย่างนี้จัดเป็นตัววินัยแท้ เพราะให้ผลจริงและแน่นอนยิ่งกว่าวินัยที่เป็นบทบัญญัติทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อกูลให้การถือการใช้วินัยที่เป็นบทบัญญัตินั้นได้ผลเที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์เต็มเปี่ยมตามเจตนารมณ์...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานกระบี่ และปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ
วันพุธ ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๔

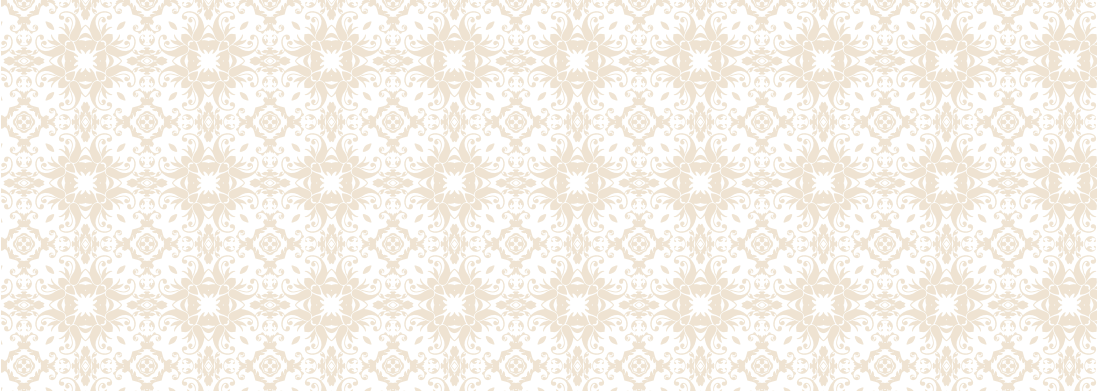

“...คนที่มึระเบียบมึวินัยนั้นเป็นผู้ที่เข้มแข็ง เป็นผู้ทีห้วงดีต่อตัวเอง เป็นผู้ทีจะมึความสำเร็จในอนาคต อันนี้เป็นระเบียบอย่างหนึ่ง เป็นวินัยอย่างหนึ่ง คือว่าถ้าคนใดมึระเบียบมึวินัยในร่างกาย คือหมายถึงการปฏิบัติของตัวในกิริยามารยาท ทำให้ไม่มีอุปสรรคต่อการชวนชววยหา จะหาความรู้ก็ได้หาอะไรก็มึความสำเร็จ คือหาสิ่งที่ตัวกำลังมุ่งทีจะปฏิบัติ การปฏิบัติด้วยความมึระเบียบมึวินัย การปฏิบัตินั้นสำเร็จ อันนี้เป็นระเบียบวินัยชนิดหนึ่ง ระเบียบวินัยอีกชนิดทีกล่าวเมื่อตะกั ก็คือระเบียบในใจ ในใจนั้นก็คือการกระทำอะไรเราต้องคิด เมื่อมึระเบียบในความคิด คือมีเหตุผล สิ่งใดทีคิดก็คิดออก สมมุติว่าเราคิดเรื่องหนึ่ง แล้วก็ไปคิดถึงอีกเรื่องหนึ่งทีไม่เกี่ยวข้อง แล้วไปคิดถึงเรื่องทีสาม เรื่องทีสี่ เรื่องทั้งสามสี่เรื่องนี้ก็ไม่มีความสำเร็จแน่นอน เพราะว่ามันฟุ้งชาน ฉะนั้นต้องมึระเบียบในความคิด ทีเรียกว่าระเบียบในใจหรือวินัยในความคิด...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดสงขลา
วันพฤหัสบดี ที ๑๐ กันยายน ๒๕๒๔

“...แต่นอกจากวิชาความรู้แล้วยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมี คือวินัย เพราะวินัยนั้นเป็นพื้นฐานรองรับวิชาความรู้ ช่วยให้บุคคลทรงคุณความรู้อยู่ได้ และส่งเสริมให้สามารถนำความรู้มาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้. หากขาดวินัยแล้ว ถึงมีวิชาอยู่ก็อาจไม่นำมาใช้ หรือหาไม่ก็อาจนำไปใช้อย่างไม่ได้ประโยชน์. วินัยที่กล่าวนี้ มุ่งหมายถึงวินัยในตนเองหรือวินัยประจำใจตนเอง ซึ่งตนเองจะต้องกำหนดขึ้นเป็นแบบฉบับสำหรับประพฤติปฏิบัติ ด้วยการใช้ทั้งสติทั้งปัญญาขบคิดพิจารณาถั่งทรงอย่างรอบคอบทั่วถึงจนประจักษ์ในเหตุในผลแน่แท้แล้วว่า ความประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น ๆ เป็นแบบปฏิบัติที่ดีที่ถูกต้องเป็นสุจริตธรรม และจำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อประดับประดาครองรักษาตัวและน้อมนำตัวไปสู่ความสวัสดิและความสุขความเจริญอันแท้จริงมันคง...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๗

พระบรมราโชวาท
พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันอาทิตย์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๗

คนทำงานดีคือคนมีระเบียบ ได้แก่ระเบียบในการคิด และในการทำ. ผู้ไม่ฝึกระเบียบไว้ ถึงจะมีวิชา มีเรี่ยวแรง มีความกระตือรือร้นอยู่เพียงไร ก็มักทำงานให้สำเร็จดีไม่ได้ เพราะความคิดอ่านสับสนวุ่น ทำอะไรก็ไม่ถูกลำดับขั้นตอน มีแต่ความลังเลและขัดแย้ง ทั้งในความคิด ทั้งในการ ปฏิบัติงาน. ข้าราชการจึงจำเป็นต้องฝึกระเบียบในตนเองขึ้น. ระเบียบนั้นจักได้ช่วยประดับประดาส่งเสริมให้ทำงาน ได้ดีขึ้น และประสบความสำเร็จมั่นคงในราชการ.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗

“...การปฏิบัติงานแต่ละสิ่งละอย่างนั้น ทุกคนจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างสูง ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ กับทั้งต้องยึดถือหลักการ ความถูกต้อง ระเบียบวินัย และประโยชน์ที่ชอบธรรม อย่างเคร่งครัด. ทหารจึงต้องพยายามฝึกฝนและพัฒนาขีดความรู้ความสามารถ ให้แน่นหนาถึงขนาดและก้าวหน้าอยู่เสมอ โดยไม่หยุดนิ่ง แล้วมุ่งมั่นปฏิบัติภารกิจทุกสิ่ง ทุกระดับ ด้วยความฉลาดรู้คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ถูกต้องตามเหตุผล และด้วยความมีสติรู้ระมัดระวังตัวทุกเมื่อ เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลตามเป้าหมายโดยไม่บกพร่องผิดพลาด...”

พระบรมราชาบาท พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์
ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์
วันอาทิตย์ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๒

“...การทำงานทุกอย่างทุกอาชีพ ย่อมจะมีจรรยาบรรณ
ของตนเอง. จรรยาบรรณนั้นจะบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร
หรือไม่ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ยึดถือกันว่าเป็นความดีงาม
ที่คนในอาชีพนั้นพึงประพฤติปฏิบัติ. หากผู้ใดล่วงละเมิด
ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคล หมู่คณะ และ
ส่วนรวมได้...”

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐

“...วินัยนี้เป็นสิ่งที่ยำเป็นอย่างยิ่งทั้งในส่วนบุคคลและ
ในส่วนรวม. กล่าวคือ ในส่วนบุคคล วินัยจะทำให้บุคคล
สามารถใช้ความรู้ความสามารถและประพฤติดนปฏิบัติงาน
ได้ถูกต้องและเป็นประโยชน์. ในส่วนรวม วินัยนั้นจะทำให้
หน่วยงาน สังคม ตลอดจนชาติบ้านเมืองมีความแข็งแกร่ง
สามารถปฏิบัติกรต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างเป็นเอกภาพ. วินัย
จึงเป็นปัจจัยหรือพลังอย่างสำคัญ ในการสร้างสรรค์ความ
เป็นปรกติเรียบร้อยและความเจริญมั่นคงให้แก่บุคคลและ
ส่วนรวม...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานกระบี่
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๓

“...ชาติบ้านเมืองประกอบขึ้นด้วยนานาสถาบัน ซึ่งมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีอาชีพการงานต่าง ๆ กัน. บุคคลทั้งหลายนี้แต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละอาชีพ มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะประพฤติตนให้สมควรแก่ฐานะหน้าที่ และปฏิบัติกิจการงานตามกำลังปัญญาความสามารถให้ประสานสอดคล้องกัน เพื่อผลการปฏิบัตินั้นจักได้ประกอบพร้อมเข้าด้วยกัน และเกื้อกูลส่งเสริมกัน ให้เกิดความเจริญและความมั่นคงของชาติ. ความพร้อมเพรียงของทุกฝ่ายทุกคนที่มีความสำนึกแน่ชัดในหน้าที่ความรับผิดชอบ และตั้งใจประพฤติตนปฏิบัติงานให้ดีให้ประสานสอดคล้องกันนี้ จัดเป็นความสามัคคีอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นความสามัคคีในชาติ...”

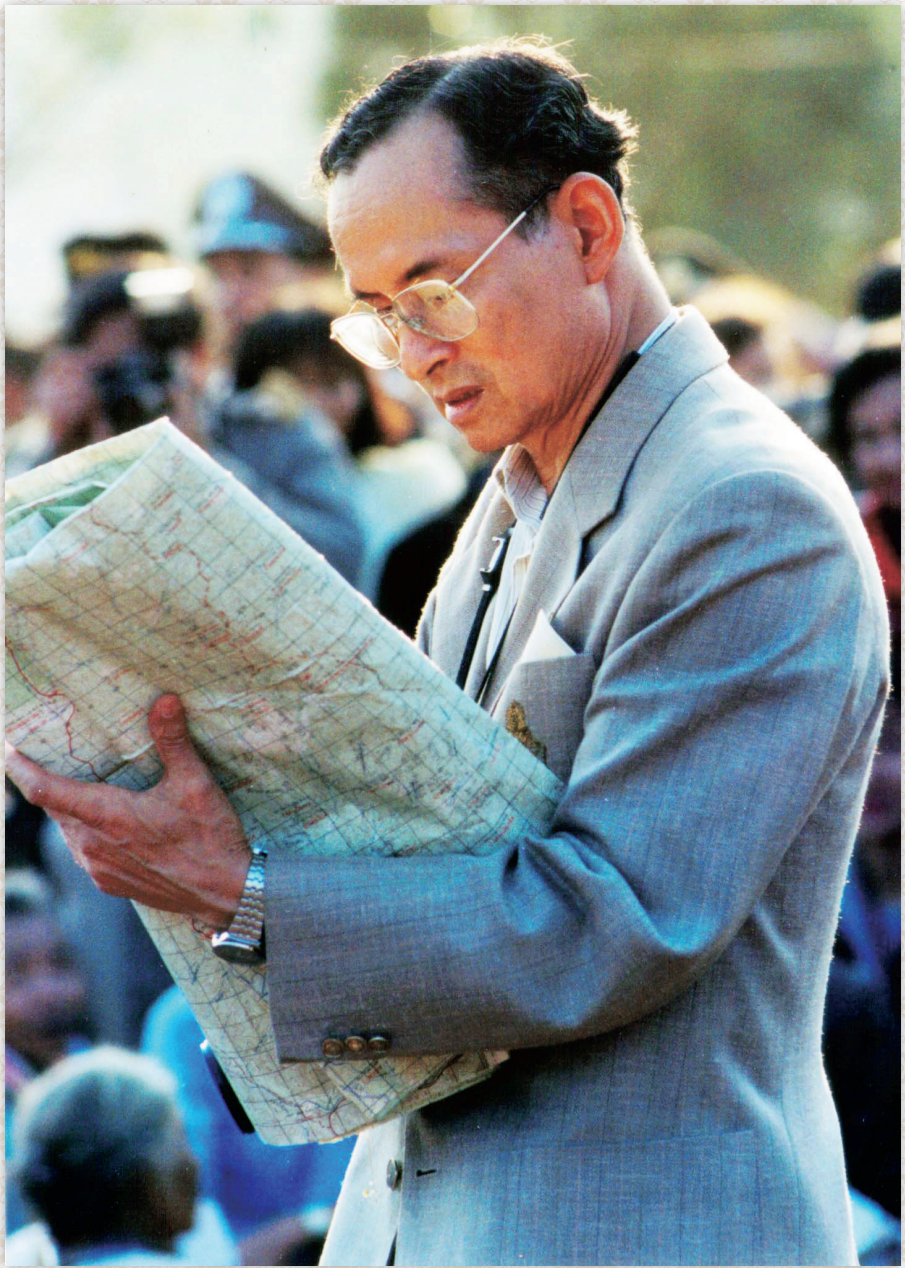
พระราชดำรัส ในการเสด็จออกมหาสมาคม

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

รับผิดชอบ

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส

รับผิดชอบ

หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของ
ตนเอง หมั่นคณะ และสังคม ด้วย
ความเพียรพยายามอย่างรอบคอบ
เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างดีที่สุด
ไม่ละเลย ทอดทิ้ง หลีกเลียงหน้าที่
ของตน และต้องช่วยเหลือเกื้อกูล
งานของบุคคลอื่นที่เป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวมด้วย

“...ความเจริญทางจิตใจนั้น เราจะซื้อด้วยเงิน เป็นจำนวนเท่าใด ๆ ไม่ได้ ความเจริญทางจิตใจนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งนัก เพราะเป็นหน้าที่ของแต่ละคน ที่จะต้องทำตัวของตนเองให้ดี เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม...”

พระบรมราชาบาท ในวันพิธีสวนสนาม และพระราชทาน
ธงชัยประจำกองโรงเรียนตำรวจภูธร ภาค ๔
วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๖

“...ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายจะออกไปรับหน้าที่ครูต่อไปนี้ ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดในการปฏิบัติงานแก่ท่านว่า การสอนให้นักเรียนมีความรู้ดี เป็นสิ่งสำคัญมาก แต่มีสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นอีก คือจะต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณา นำวิชาความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแก่งานได้ด้วย การศึกษาที่ให้ทั้งวิชาการและวิธีใช้วิชาโดยถูกต้องเช่นนี้ จึงจะเป็นการศึกษาที่ดี ที่ทำให้บุคคลและการงานของเขาเจริญก้าวหน้าได้อย่างแท้จริง...”

พระบรมราโชวาท ในงานพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๙

“...จึงชี้แจงต่อวิชาชีพของท่าน ต่อผู้ป่วย และต่อ
ผู้ร่วมงาน หมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความชำนาญ ให้เกิด
ความก้าวหน้าอยู่เสมอเป็นนิตย์ กิจสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่ง
จะต้องนับเป็นหน้าที่ของแพทย์ด้วยในสถานการณ์ปัจจุบันนี้
คือการเข้าถึงประชาชน ท่านจะต้องช่วยบำบัดบรรเทาทุกข์
ให้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นที่ห่างไกลและ
กาลเวลาใด ขอให้เตรียมจิตใจให้พร้อมเพื่อปฏิบัติหน้าที่นี้
และจงเชื่อมั่นว่า การทำประโยชน์และความเจริญแก่ส่วนรวมนั้น
ย่อมเป็นประโยชน์และความเจริญของตนด้วยเสมอ...”

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอังคาร ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๐

“...ในชีวิตของเรา นั้น เราต้องมีความรับผิดชอบและหน้าที่ผูกพันอยู่กับผู้อื่นสิ่งอื่นมาก ที่สำคัญที่สุด ก็คือชาติบ้านเมือง ซึ่งเป็นที่เกิดที่อาศัย ดังนั้น ผู้ที่จะได้ชื่อว่ามีความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง จึงควรจะได้สร้างประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวม ให้สมบูรณ์...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๐

“...ความเจริญของประเทศชาติเป็นความเจริญส่วนรวม
ซึ่งเกิดจากผลงานหรือผลของการกระทำของคนทั้งชาติ
ถือได้ว่า ทุกคนแบ่งหน้าที่กันทำประโยชน์ให้แก่ชาติ
ตามความถนัดและความสามารถ และต่างคนต่างก็ได้เกื้อกูล
กันและกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่ได้และทำงานให้แก่ประเทศชาติ
ได้โดยลำพังตนเอง...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๓

“...หน้าที่ของทุกคนทั่วโลกก็เปลี่ยนไป ผู้ที่เยาว์วัยก็ย่อมต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้นเพราะมีจำนวนมากขึ้น การที่ทุกคนตั้งใจที่จะปฏิบัติงานของตนในฐานะเป็นมนุษย์ ย่อมมีความรับผิดชอบเร็วขึ้น อายุน้อยก็มีความรับผิดชอบแล้ว ฉะนั้น ขอให้ทุกคนพยายามคิดให้รอบคอบ แล้วเมื่อจะปฏิบัติงานอะไร ๆ ของตน ก็ให้ทำด้วยความพิจารณา...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะอาจารย์
ครู และนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันศุกร์ ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๓

“...คนไทยเรานั้น แท้จริงมีนิสัยจิตใจดี เป็นนักต่อสู้ เป็นคนซื่อตรง ชัยนชั้นแข็งและอดทน เป็นคนรักเผ่าพันธุ์ พวกพ้องและบ้านเกิดเมืองนอน แต่ทุกคนจะต้องหยิบยก เอาคุณสมบัติเหล่านี้ที่มีอยู่ภายในตัวขึ้นมาปฏิบัติให้ได้ผล โดยถือว่าทุกคนล้วนมีความสำคัญต่อประเทศชาติอยู่ด้วยกัน ทั้งนี้ จะต้องทำหน้าที่ของตน ๆ ให้พร้อมเพรียงกัน เพื่อประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของส่วนรวม หากทำได้เช่นนี้ ก็จะสามารถแก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ ที่มีอยู่ และสามารถร่วมแรงกันสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคง พร้อมทั้งความเจริญ รุดหน้าให้แก่บ้านเมืองของเราได้อย่างแน่นอน...”

กระแสพระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๑๔
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๓

“...การจรรโลงประเทศเป็นหน้าที่ของคนทุกคน แต่ผู้มีการศึกษาสูงมีความรู้สูง ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นพิเศษ ท่านทั้งหลายจะต้องใช้วิชาความรู้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างสังคม ซึ่งเป็นที่พึงที่อาศัยของทุกคน ให้เป็นสังคมที่มีความเจริญ มั่นคง และก้าวหน้า...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๔

“...กฎหมายบ้านเมืองนั้น โดยหลักการ มีไว้สำหรับรักษาความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยในแผ่นดิน ด้วยการจัดสรรอำนาจสิทธิเสรีภาพแก่บุคคลโดยถ้วนหน้า และเสมอหน้า แต่ตามความจริงที่เป็นอยู่ปรากฏว่า ในบางเรื่องบางกรณี การใช้กฎหมายมักไม่ได้ผลสมบูรณ์ตรงตามหลักการอันเป็นเจตนาที่แท้แน่ อาจนำไปสู่ความยุ่งยากและความร้าวฉาน ซึ่งเป็นความเสียหายและเป็นอันตราย ผู้มีหน้าที่ในด้านกฎหมาย จะต้องคิดอ่านกระทำการ ให้กฎหมายได้เป็นปัจจัยผดุงความเที่ยงธรรมและสงบสุขอย่างแท้จริง...”

พระบรมราชาวาท ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร
ของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ณ ศาลาดุสิตาลัย
วันเสาร์ ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๔

“...นักเขียน นักแสดงความคิด ไม่ใช่นักแสดงละคร
นักแสดงความคิดออกมานั้นมีความสำคัญมาก เพราะว่ามี
อิทธิพลต่อชีวิตของมวลมนุษย์ และโดยเฉพาะประชากรและ
สังคมในประเทศของเรา ถ้าเราเขียนอะไรออกมา เขาอ่าน
ไปแล้วทำให้เกิดความคิดที่อาจคล้อยตามไปได้ และถ้า
การเขียนนั้นเขียนดี ก็ยิ่งคล้อยตามกันมาก ฉะนั้นท่าน
ก็เกิดความรับผิดชอบมาก ท่านเป็นผู้ที่จะปั้นความคิดของ
ประชาชนในปัจจุบันและในอนาคตได้...”

พระบรมราชาบาท พระราชทานแก่
คณะกรรมการสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันศุกร์ ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

“...ขณะนี้รู้สึกกันทั่วไปว่า มีปัญหาเยาวชนในบ้านเมืองมากขึ้น เนื่องจากเหตุหลายกระแส ความจริง เยาวชนมิได้ต้องการที่จะทำตัวให้ยุ่งยากแต่อย่างใด แต่โดยเหตุที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร และขาดที่พึ่ง ขาดผู้ที่จะให้ความรู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม เขาจึงต้องกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาแก่สังคม

เป็นหน้าที่ของท่านทั้งหลาย ผู้เป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่จะต้องช่วยเหลือเขาด้วยหลักวิชาและความสามารถ ทุกคนได้เรียนวิชาการแนะนำมาแล้ว ควรจะได้นำหลักการมาปฏิบัติเพื่อให้เยาวชนได้รับประโยชน์อันแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำทางความประพฤติและจิตใจ ซึ่งสำคัญมาก ขอให้เพียรพยายามปลูกฝังความรู้ความคิดที่ปราศจากโทษให้แก่เขาโดยเสมอหน้า แนะนำอบรมด้วยเหตุผลและด้วยความจริงใจ ประกอบด้วยความเมตตาปรานี สงเคราะห์อนุเคราะห์และนำพาไปสู่ทางที่ถูกที่เจริญ เยาวชนก็จะเกิดมีความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะทำความดี เพื่อจักได้มีอนาคตที่มั่นคงแจ่มใสในวันข้างหน้า...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

“ ...การจะทำงานให้มีประสิทธิผลและให้ดำเนินไปได้ โดยราบรื่นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องทำด้วยความรับผิดชอบ อย่างสูง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนจุดประสงค์ที่ แท้จริงของงาน สำคัญที่สุด ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” ให้ถูกต้อง ขอให้เข้าใจว่า “รับผิดชอบ” ไม่ใช่ การรับโทษ หรือถูกลงโทษ “รับชอบ” ไม่ใช่รับรางวัล หรือ รับคำชมเชย การรู้จักรับผิด หรือยอมรับรู้ว่าอะไรผิดพลาด เสียหาย และเสียหายเพราะอะไร เพียงใดนั้น มีประโยชน์ ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเอง ยอมรับความผิดของตนเอง โดยใจจริง เป็นทางที่จะช่วยให้แก้ไขความผิดได้ และให้รู้ว่า จะต้องปฏิบัติแก้ไขใหม่ ส่วนการรู้จักรับชอบหรือรู้ว่าอะไรถูก อันได้แก่ถูกตามความมุ่งหมาย ถูกตามหลักวิชา ถูกตาม วิธีการนั้น มีประโยชน์ทำให้ทราบแจ้งว่า จะทำให้งานสำเร็จ สมบูรณ์ได้อย่างไร จักได้ถือปฏิบัติต่อไป...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๙

“...งานใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ทำด้วยใจและด้วยอาการที่สงบ
สำรวม ความรีบร้อน ฟุ้งซ่าน หลงผิด และอคติทุก ๆ อย่าง
ก็จะเข้าปิดบังหนทางที่จะนำปัญญามาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ
จนหมดสิ้น และเมื่อนำปัญญามาใช้ไม่ได้ ก็ยากที่จะทำงาน
ให้ถูกต้องได้ ความผิดพลาดและความเสียหายนานาประการ
ก็อยู่ในวิสัยที่จะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ จึงใคร่จะให้บัณฑิตแต่ละคน
ศึกษาพิจารณาความสงบสำรวมนี้ ให้เห็นถึงประโยชน์และ
ความสำคัญโดยถ่องแท้...”

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๑

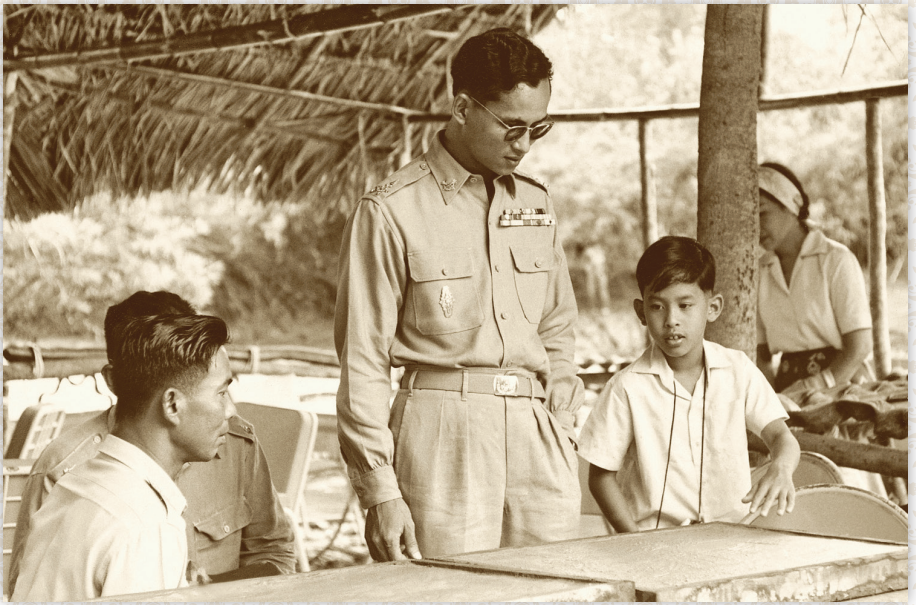
“...การรู้จักรับผิด คือการยอมรับรู้ว่าสิ่งที่ตนทำมีข้อใด ส่วนใดผิดพลาดเสียหาย และเสียหายไปเพราะเหตุใด. ข้อนี้มีประโยชน์ ทำให้รู้จักพิจารณาการกระทำของตนพร้อมทั้ง ข้อบกพร่องของตนอย่างจริงจัง เป็นทางที่ช่วยให้สามารถ คิดหาวิธีปฏิบัติแก้ไขการกระทำและความผิดพลาดต่าง ๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ได้. ส่วนการรู้จักรับชอบนั้น คือรู้ว่า สิ่งที่ตนทำ มีส่วนใด ที่ใด ถูกต้องแล้ว คือถูกต้องตามความ มุ่งหมาย ตามหลักวิชา ตามวิธีการ ตามสถานการณ์แล้ว. ข้อนี้ มีประโยชน์ทำให้ทราบชัดว่า ตนจะทำงานให้ดี ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้อย่างไร จักได้ถือเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติ และพัฒนางานที่ทำให้เจริญก้าวหน้าต่อไป...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘

“...การตั้งต้นงานนี้สำคัญที่สุด คำว่า “ตั้ง” นั้นก็มีไว้
เพราะว่าสำหรับทำงานใด ๆ ก็จะต้องมีความตั้งใจ ตั้งใจนั้น
ก็คือเอาใจตั้งในงาน หรืออีกอย่างเอางานมาตั้งไว้ข้างหน้าใจ
เมื่อเอางานมาตั้งไว้ข้างหน้าใจ หรือเอาใจตั้งไว้ในงานนั้น
เชื่อว่างานก็คงจะสำเร็จลุล่วงไปได้โดยดี...”

พระราชดำรัส ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี
นำคณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณตน
ก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอาทิตย์ ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๓

พอเพียง

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส

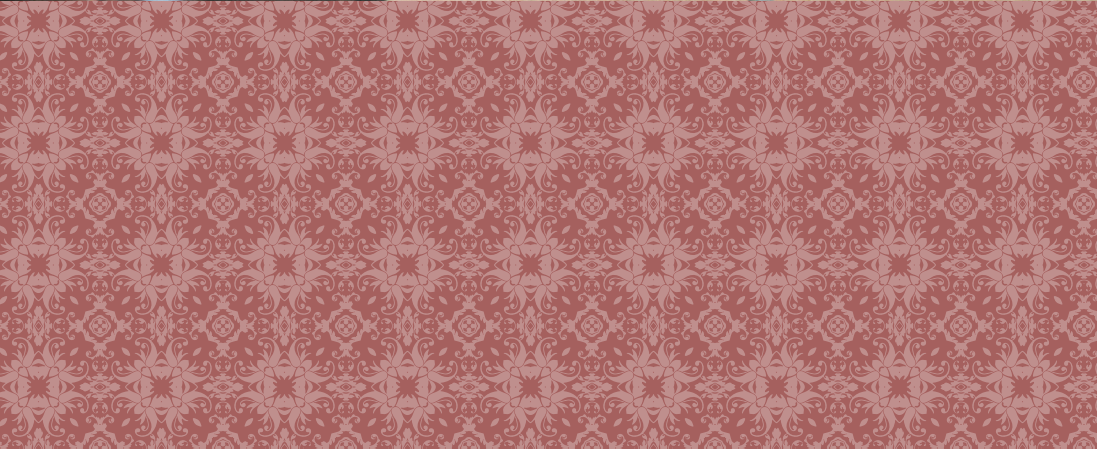
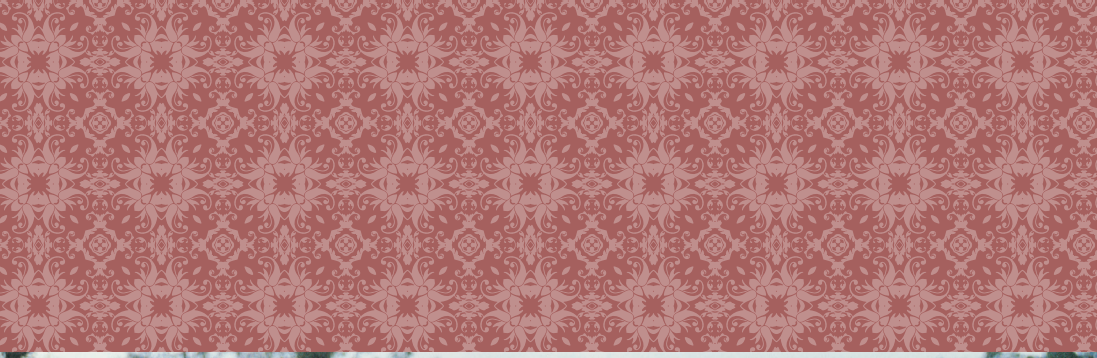

พอเพียง

หมายถึง ความพอเพียงในการดำเนินชีวิต
แบบทางสายกลาง มีเหตุมีผล
ใช้ความรู้ในการตัดสินใจอย่าง
รอบคอบ มีความพอประมาณ
พอดี ไม่เบียดเบียนตนเอง สังคม
และสิ่งแวดล้อม ไม่ประมาท
สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี รู้เท่าทัน
การเปลี่ยนแปลง

“...ในภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะได้กล่าวถึงความสำคัญของการประหยัด ซึ่งรัฐบาลได้ชักชวนให้แต่ละคนปฏิบัติ คงจะได้ตระหนักอยู่แล้ว ทว่ากันว่า การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกัน ความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเองและครอบครัว ช่วย ป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้ จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์ แก่ประเทศชาติด้วย...”

กระแสพระราชดำรัส พระราชทานแก่
ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๓
วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๒

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น.
ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชน
ส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์
ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคง
พร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริม
ความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับ
ต่อไป...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗

“...ทั้งนี้ คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทย
ล้าสมัย ว่าเมืองไทยเซย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เรา
พออยู่พอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้
เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน
ปณิธาน จุดมุ่งหมายในแง่นี้ ในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่
พออยู่พอกิน ไม่ใช่รุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่าการพออยู่พอกิน
มีความสงบนั้น ถ้าจะเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้ารักษา
ความพออยู่พอกินนั้นได้ เราจะยอดยิ่งยวด...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม
องค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ
นักศึกษามหาวิทยาลัย ในโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิตาลัย
วันพุธ ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๑๗

“...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น ความเจริญที่แท้มีลักษณะเป็นการสร้างสรรค์ เพราะอำนวยความสะดวกถึงผู้อื่นและส่วนรวมด้วย ตรงกันข้ามกับความเจริญอย่างเท็จเทียมที่เกิดขึ้นมาด้วยความประพฤติไม่เป็นธรรมของบุคคลซึ่งมีลักษณะเป็นการทำลายล้าง เพราะให้โทษบ่อนเบียนทำลายผู้อื่นและส่วนรวม การบ่อนเบียนทำลายนั้น ที่สุดก็จะกลับมาทำลายตน ด้วยเหตุที่เมื่อส่วนรวมถูกทำลายเสียแล้ว ตนเองก็จะยืนตัวอยู่ไม่ได้ จะต้องล่มจมลงไปเหมือนกัน...”

พระบรมราชาโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๘

“...เป็นเวลาต่อเนื่องกันหลายปีแล้ว ที่บ้านเมืองของเรา มีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดทั้งในวิถีทางดำเนินของ บ้านเมืองและของประชาชนทั่วไป เป็นเหตุให้เราต้อง ประคับประคองตัวมากเข้า เพื่อให้อยู่รอดและก้าวต่อไป ได้โดยสวัสดิ์ ตามแนวทางที่เป็นมาแล้ว น่าจะเชื่อได้ว่า เราจะต้องประคองตัวกันต่อไปอีกนาน ดังนั้น ทุกคนจึง ควรจะรับรู้ความจริงทั้งนี้ แล้วเอาใจใส่ปฏิบัติงานปฏิบัติตัว ให้เป็นระเบียบและชะมัทเข้มแข็งขึ้น พร้อมกับระมัดระวัง การดำเนินชีวิตให้เป็นไปโดยประหยัด จักได้ไม่เกิดความ ตัดขาดเดือดร้อนขึ้นเพราะความประมาทและความรู้ไม่เท่าทัน สถานการณ์...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๒๒
วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๑

“...การจะพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างให้เจริญขึ้นนั้น จะต้องสร้างและเสริมขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อนทั้งสิ้น ถ้าพื้นฐานไม่ดี หรือคลอนแคลนบกพร่องแล้ว ที่จะเพิ่มเติมเสริมต่อให้เจริญขึ้นไปอีกนั้นยากนักที่จะทำได้ จึงควรจะเข้าใจให้แจ้งชัดว่า นอกจากจะมุ่งสร้างความเจริญแล้ว ยังจะต้องพยายามรักษาพื้นฐานให้มั่นคงไม่บกพร่องพร้อมๆ กันไปด้วย...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓

“...คนเราที่ฟุ้งเฟ้อ ไม่มีทางที่จะหาทรัพย์มาป้อน
 ความฟุ้งเฟ้อได้ ความฟุ้งเฟ้อนี้เป็นปากหรือเป็นสัตว์ที่หิวไม่หยุด
 ความฟุ้งเฟ้อนี้ถ้าปากตลอดเวลา จะป้อนไปเท่าไร ๆ ก็ไม่พอ
 เมื่อป้อนเท่าไร ๆ ไม่พอแล้ว ก็หาเท่าไร ๆ ก็ไม่พอ ความไม่พอนี้
 ไม่สามารถที่จะหาอะไรมาป้อนความฟุ้งเฟ้อนี้ได้ ฉะนั้น
 ถ้าจะต่อต้านความเดือดร้อน ไม่ใช่ว่าจะต้องประหยัดมัจฉยัสถ์
 จะต้องป้องกันความฟุ้งเฟ้อ และป้องกันวิธีการที่มักจะใช้เพื่อ
 ที่จะมาป้อนความฟุ้งเฟ้อนี้ คือความทุจริต ฉะนั้นการที่จะ
 ผนรงค์ที่จะต่อสู้เพื่อให้คนมัจฉยัสถ์และประหยัดนั้นก็อยู่ที่ตัวเอง
 ไม่ใช่อยู่ที่คน เมื่ออยู่ที่ตนเอง ไม่อยู่ที่คนอื่น การผนรงค์
 โดยมากมักออกไปข้างนอก จะไปชักชวนคนโน้นชักชวนคนนี้
 ให้ทำโน่นทำนี่ ที่จริงตัวเองต้องทำเอง ถ้าจะใช้คำว่าผนรงค์
 ก็ต้องผนรงค์กับตัวเอง ต้องฝึกตัวให้รู้จักความพอดีพอเหมาะ
 ถ้าไม่พอดีไม่พอเหมาะมันจะเกิดทุจริตในใจได้...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะลูกเสือชาวบ้าน
 ที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในโอกาสเสด็จฯ
 กลับจากแปรพระราชฐานจากจังหวัดสกลนคร
 ณ สหามบินดอนเมือง
 วันอาทิตย์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๗

“...เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้. แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก. เราไม่อยากจะ เป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมาก. เพราะถ้าเราเป็นประเทศ ก้าวหน้าอย่างมาก ก็จะมีแต่ถอยหลัง. ประเทศเหล่านั้น ที่เป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลัง และถอยหลังอย่างหนักแล้ว. แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบ เรียกว่าแบบ “คนจน” แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัคคีนี้แหละ คือเมตตากัน ก็จะอยู่ได้ ตลอดไป...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันพุธ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔

“...การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ. สำคัญอยู่ที่เรามี
เศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน. แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า
อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง. อันนี้ก็เคยบอกว่า
ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้อง
ผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง. อย่างนั้นมันเกินไป
แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียง
พอสมควร. บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ
ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่ง
มากนัก...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ
ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต
วันพฤหัสบดี ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

“...ในการสร้างตัวสร้างฐานะนั้นจะต้องถือหลักค่อยเป็นค่อยไป ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและความพอเหมาะพอดี ไม่ทำเกินฐานะและกำลัง หรือทำด้วยความเร่งรีบ. เมื่อมีพื้นฐานแน่นหนารองรับพร้อมแล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้น ตามต่อกันไปเป็นลำดับ. ผลที่เกิดขึ้นจึงจะแน่นอน มีหลักเกณฑ์ เป็นประโยชน์แท้และยั่งยืน...”

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๐

“...พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง. ถ้าแต่ละคนพอมีพอกิน ก็ใช้ได้. ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน. บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย. สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน. จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้. ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหรา ก็ได้ แต่ว่าพอ...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ
ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต
วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

“...พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง. คนเราถ้าพอ ในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย. ถ้าทุกประเทศมีความคิด - อันนี้ ไม่ใช่เศรษฐกิจ - มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข. พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของ หรรษาก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้ พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ
ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต
วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

จิตอาสา

พระบรมราชโองการและพระราชดำรัส

จิตอาสา

หมายถึง การเป็นผู้ที่ใส่ใจต่อสังคมสาธารณะ
และอาสาลงมือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง
อันมิใช่หน้าที่ของตน ด้วยความรัก
ความสามัคคี เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น
ของสังคม ของประเทศชาติ โดยมีได้
หวังผลตอบแทน ทำความดีเพื่อ
ความดี เอื้ออาทรต่อคนร่วมสังคม
ทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

“...อันสถานะการณ์ของโลกทั่วไป และของบ้านเมืองเรา เป็นอย่างไร ก็ยอมเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว ทางที่จะช่วยให้ ประเทศเราผ่านพ้นภัยพิบัติ มีความวัฒนาถาวรไปได้ ก็โดยที่เราชาวไทยทุกคนมีน้ำใจรักชาติอย่างแท้จริง ไม่ถือเอา ประโยชน์ของตนและพรรคพวกแต่ฝ่ายเดียว มุ่งบำเพ็ญ ภารกิจหน้าที่ด้วยความสุจริต ขยันหมั่นเพียร เพื่อ คุณประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และพร้อมที่จะเสียสละ ประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม...”

กระแสรบราชปราชัยแต่ประชาชนในวันปีใหม่

พ.ศ. ๒๔๙๕

“...พระพุทธเจ้าก็ตรัสไว้ว่า บุคคลใดประกอบความดี คุณความดีนั้นย่อมต้องสนองตอบ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนแต่ละท่านให้พยายามบำเพ็ญความดีด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์ แม้บางโอกาสอาจจะต้องเสียสละบ้าง ก็จงมานะอย่าทอดอย จงสมัครสมานสามัคคีร่วมใจกันให้มั่นคงด้วยดี ทั้งนี้เพื่อความสุขสวัสดิ์ของท่าน และเพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย...”

พระราชดำรัส ในโอกาสขึ้นปี พุทธศักราช ๒๕๙๗
๓๑ ธันวาคม ๒๕๙๖

“...การปิดทองหลังพระนั้น เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องปิด
ว่าที่จริงแล้วคนโดยมากไม่ชอบปิดทองหลังพระกันนัก
เพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทอง
แต่ข้างหน้าไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระ
ที่งามบริบูรณ์ไม่ได้...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

“...ทุกคนมีชาติบ้านเมืองเป็นที่เกิดที่อาศัย ทุกคนจะมีความสุขความเจริญได้ก็เพราะบ้านเมืองเป็นปรกติมั่นคง ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมย่อมได้รับประโยชน์เป็นส่วนของตนด้วย ผู้ที่ทำงานโดยเห็นแก่ตัวเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวม ย่อมบั่นทอนทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ...”

พระบรมราชาบาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
สาขาวิชาและวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๑๒

“ หลักการสำคัญคือต้องร่วมกันทำงานเพื่อชาติ นี่เป็น
หลักสำคัญสำหรับทุกคนในประเทศไทย ที่จะต้องร่วมกัน
สร้างความมั่นคงของส่วนรวมด้วยความซื่อสัตย์ซื่อ ด้วยความ
ตั้งใจ และด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวม...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้แทนมูลนิธิที่วราฮอณาจักร
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒

“...การเข้าใจถึงสถานการณ์และสภาพการของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การช่วยเหลือให้เขาได้รับสิ่งที่เขาควรจะได้รับตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม จะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลดีที่สุด...”

พระราชดำรัส ในพิธีเปิดการประชุม
การสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๕
ณ ห้องประชุมศาลาสันติธรรม
วันอาทิตย์ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๒

“...การที่ขอให้ทำเพื่อส่วนรวมนี่ ก็ไม่ใช่ว่าแต่ละคนจะต้องสละทุกอย่างให้เหลือแต่ตัวล่อนจ้อนเพื่อสิ่งๆที่เรียกว่าส่วนรวม มิใช่อย่างนั้น แต่หมายถึงสละสิ่งใดที่สละได้ เพื่อที่จะให้ส่วนรวมอยู่ได้ โดยจุดประสงค์ที่จะส่วนบุคคลอยู่ได้เหมือนกัน เพราะว่าถ้าส่วนรวมอยู่ไม่ได้ ส่วนบุคคลก็อยู่ลำบาก นอกจากจะเป็นผู้ที่เอาตัวรอดโดยแท้ และลงท้ายผู้ที่เอาตัวรอดเหล่านั้นก็จะนับว่าเอาตัวไม่รอด เพราะว่าไม่มีเกียรติไม่มีความภูมิใจในตัว ฉะนั้นก็ขอร้องให้สมาชิกทั้งหลายพยายามที่จะพึงพิจารณาห็นในการกระทำในการเสนอข่าวเสนอบทความ ให้เป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ เป็นไปในทางที่จะทำให้ส่วนรวมเป็นปึกแผ่น ให้ส่วนรวมมีความเจริญก้าวหน้า มีสิ่งที่ดีงาม...”

พระบรมราชาบาท พระราชทานแก่คณะกรรมการ
สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันอังคาร ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕

“...เวลามีเหตุอะไร ทุกคนก็ได้ช่วยกันเพื่อให้ระงับเหตุ อันนี้เป็นเหตุผลที่ทำให้บ้านเมืองของเราแม้จะมีความ บั่นป่วนได้กลับคืนสู่สภาพปรกติได้ และอย่างที่อธิบติได้ กล่าวว่านานาประเทศได้มีความยุ่งยาก แต่ประเทศไทยแม้จะมี ความยุ่งยากก็ยังสามารถ มั่นคงได้ อันนี้เป็นความลับ ฉะนั้น ทุกคนจะเป็นนักเรียน จะเป็นนักศึกษา จะเป็นครูใน สถาบันใดก็ตาม ตลอดจนประชาชนทั่วไปก็จะต้องสำนึก ถึงข้อนี้ซึ่งสำคัญ คือคนไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด มีศาสนาใด มีอาชีพใด ย่อมต้องช่วยซึ่งกันและกัน ช่วยกัน อุ่มชูชาติบ้านเมืองคือส่วนรวมให้อยู่ได้...”

กระแสพระบรมราชาโชวาท พระราชทานแก่นักเรียน
นักศึกษา ครู และอาจารย์ ในโอกาสเข้าเฝ้า ฯ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๖

“...ประเทศไทยจะอยู่ได้ก็ด้วยทุกคน ทุกฝ่ายสามัคคีกัน ความสามัคคีนั้นได้พูดอยู่เสมอว่าต้องมี แต่อาจจะเข้าใจยากว่าทำไมสามัคคีจะทำให้บ้านเมืองอยู่ได้ สามัคคีนี้ก็คือ การเห็นแก่บ้านเมือง และช่วยกันทุกวิถีทาง เพื่อที่จะสร้างบ้านเมืองให้เข้มแข็ง ด้วยการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องส่งเสริมงานของกันและกัน และไม่ทำลายงานของกันและกัน มีเรื่องอะไร ให้ได้พูดปรองดองกัน อย่าเรื่องใครเรื่องมัน และงานก็ทำงาน อย่างตรงไปตรงมา นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม...”

พระราชดำรัส พระราชทาน
ในพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๙

“...การทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้นได้ประโยชน์มากกว่าทำเฉพาะประโยชน์ส่วนตัว และบอกได้ว่าคนไหนทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวแท้ ๆ ล้วน ๆ เชื่อว่าประโยชน์นั้นจะไม่ได้ เท่ากับรวบรวมของหนักมาวางบนหัว แบกเอาไว้ตลอดเวลา ซึ่งก็ไม่สบาย ก็หนัก ก็เหนื่อย แต่ถ้าผู้ใดทำเพื่อส่วนรวม ยิ่งมาก ยิ่งดี ยิ่งเบา ยิ่งคล่องแคล่วว่องไว และยิ่งมีความสุข...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๒๓

“...ความสามัคคีปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
กับความรักใคร่เผื่อแผ่ช่วยเหลือกันฉันญาติพี่น้อง
สองประการนี้ คือคุณลักษณะสำคัญของไทย ที่ช่วยให้ชาติ
บ้านเมืองอยู่รอดเป็นอิสระ และเจริญมั่นคงมาตั้งแต่อดีต
จนถึงปัจจุบัน...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย
ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๒
วันเสาร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๑

ประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทภายในเล่ม

หน้า

พระราชดำรัส	การพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖	๒๑
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗	๒๒
พระราชดำรัส	พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่านในพิธีเปิดการประชุม ยูวพุทธิกสมาคมทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๒ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันเสาร์ ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๓	๒๓
พระบรมราโชวาท	เนื่องในโอกาสพระราชทานยศนายตำรวจชั้นนายพล ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันศุกร์ ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๔	๒๔
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และเข็มวิษยฐานะ แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ณ หอประชุมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๖	๒๕

พระบรมราชาโชวาท	พระราชทานแก่ คณะผู้แทนองค์การศาสนาและสมาคมต่าง ๆ ทางศาสนา คณะนิสิตและนักศึกษา ในโอกาสที่เข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา วันอังคาร ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๖	๒๖
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันศุกร์ ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๐	๒๗
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒	๒๘
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ และนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๕๗ ซึ่งเดินทางมาศึกษาภูมิประเทศทั่ว ๆ ไป ทางภาคใต้ ในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาบุหลัน ทักซิณราชินีเวสต์ วันอังคาร ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๒	๒๙
พระราชดำรัส	ในโอกาสที่คณะผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่จากโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตอำเภอตุลิต “กลุ่มจิตรลดา” เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันอังคาร ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๓	๓๑

พระราชดำรัส	ในโอกาสที่ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันจันทร์ ที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖	๓๑
พระบรมราโชวาท	ในพิธีปฏิญาณตนและสวนสนาม เนื่องในงานวันคล้าย วันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ ณ สนามศุภชลาศัย สนามกีฬาแห่งชาติ วันอาทิตย์ ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗	๓๒
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘ พระราชทานประกาศนียบัตร กับเข็มพิกษชนาธิปัตย์แก่ผู้สำเร็จการศึกษอบรมหลักสูตร การบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๒ พระราชทาน ประกาศนียบัตรกับเข็มสนธิพิทักษ์แก่ผู้สำเร็จการศึกษา อบรมหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ ๗ และพระราชทาน ประกาศนียบัตรกับเข็มพิทักษ์ธิปัตย์แก่ผู้สำเร็จการศึกษา อบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ ชุดที่ ๘ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันจันทร์ ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๙	๓๓

พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ ว่าที่ ร้อยตำรวจตรี ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๑ พระราชทานประกาศนียบัตร เข็มพื้ทักษ์นาธิปไตย แก่ผู้สำเร็จการศึกษอบรมหลักสูตร การบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ ๖, ๗ พระราชทาน ประกาศนียบัตรกับเข็มสันติพิทักษ์ แก่ผู้สำเร็จการศึกษา อบรมหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่น ๑๒, ๑๓ และพระราชทาน ประกาศนียบัตรกับเข็มพิทักษ์นาธิปไตยแก่ผู้สำเร็จการศึกษา อบรมหลักสูตรฝ่ายอำนวยการตำรวจ รุ่นที่ ๑๑ ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันอังคาร ที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๒	๓๔
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันเสาร์ ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๔	๓๕
พระบรมราชาโชวาท	พระราชทานแก่ข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ในโอกาสที่กระทรวงมหาดไทยครบรอบ ๑๐๐ ปี วันพุธ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕	๓๖
พระราชดำรัส	เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินออกให้ประชาชนเฝ้า ฯ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๐๔	๔๕
พระบรมราชาโชวาท	พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์ ในพิธีสวนสนามเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๐๘	๔๖

พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานกระบี่ ปริญญาบัตร และประกาศนียบัตรแก่นักเรียนนายร้อยผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ณ หอประชุมกิตติขจร วันพุธ ที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๑๗	๔๗
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙ ณ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ วันศุกร์ ที่ ๘ เมษายน ๒๕๒๐	๔๘
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันอังคาร ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๐	๔๙
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ สวนอัมพร วันพุธ ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๑	๕๐
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ สวนอัมพร วันศุกร์ ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๑	๕๑
พระบรมราชาโชวาท	สำหรับพระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี ๒๕๒๓ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ ๑๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๒	๕๒

พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานกระบี่ และปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ วันพุธ ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๔	๕๔
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดสงขลา วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๔	๕๕
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันจันทร์ ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๗	๕๖
พระบรมราโชวาท	พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน วันอาทิตย์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๗	๕๘
พระบรมราโชวาท	พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์ ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนาม ของทหารรักษาพระองค์ วันอาทิตย์ ที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๒	๕๙
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันศุกร์ ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐	๖๐
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และ โรงเรียนนายเรืออากาศ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันพุธ ที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๓	๖๑

พระราชดำรัส	ในการเสด็จออกมหาสมาคมในงานพระราชพิธี เฉลิมพระชนมพรรษา ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย วันพฤหัสบดี ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๕	๖๒
พระบรมราโชวาท	ในวันพิธีสวนสนาม และพระราชทานธงชัยประจำกอง โรงเรียนตำรวจภูธร ภาค ๔ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๖	๗๑
พระบรมราโชวาท	ในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๙	๗๒
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันอังคาร ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๐	๗๓
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๐	๗๔
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๓	๗๕
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียนโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษา ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันศุกร์ ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๓	๗๖

กระแส	พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่	๗๗
พระราชดำรัส	พุทธศักราช ๒๕๑๔ วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๓	
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๔	๗๘
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรของสำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันเสาร์ ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๔	๗๙
พระบรมราโชวาท	พระราชทานแก่ คณะกรรมการสมาคมนักเขียน แห่งประเทศไทย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันศุกร์ ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๕	๘๐
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕	๘๑
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันศุกร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๙	๘๓
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ สวนอัมพร วันอังคาร ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๑	๘๔

พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๙	๘๕
พระราชดำรัส	ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรีนำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณตนก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันอาทิตย์ ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๓	๘๖
กระแสด พระราชดำรัส	พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๐๓ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๒	๙๕
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗	๙๖
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม องค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย ในโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันพุธ ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๑๗	๙๗
พระบรมราชาโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๘	๙๘

พระราชดำรัส	พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๒๒ วันอาทิตย์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๑	๙๙
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓	๑๐๐
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะลูกเสือชาวบ้าน ที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ในโอกาสเสด็จฯ กลับจากแปรพระราชฐาน จากจังหวัดสกลนคร ณ สนามบินดอนเมือง วันอาทิตย์ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๗	๑๐๑
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันพุธ ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๔	๑๐๒
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันพฤหัสบดี ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๐	๑๐๓
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๐	๑๐๔

พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑	๑๐๕
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑	๑๐๖
กระแส พระราชปราศรัย	แต่ประชาชนในวันปีใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๕	๑๑๕
พระราชดำรัส	ในโอกาสขึ้นปี พุทธศักราช ๒๕๔๗ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๖	๑๑๖
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖	๑๑๗
พระบรมราโชวาท	ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และ อนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาและวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๑๒	๑๑๘
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่ผู้แทนมูลนิธิที่วราษอาณาจักร ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒	๑๑๙
พระราชดำรัส	ในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๕ ณ ห้องประชุมศาลาสันติธรรม วันอาทิตย์ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๒	๑๒๐

พระบรมราโชวาท	พระราชทานแก่คณะกรรมการสมาคมหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันอังคาร ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๑๕	๑๒๑
กระแส พระบรมราโชวาท	พระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา ครู และอาจารย์ ในโอกาสเข้าเฝ้า ฯ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันเสาร์ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๖	๑๒๒
พระราชดำรัส	พระราชทานในพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๑๙	๑๒๔
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๒๓	๑๒๕
พระราชดำรัส	พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๒ วันเสาร์ ที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๑	๑๒๖

แนะนำองค์กร

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ศูนย์คุณธรรมเป็นองค์การมหาชนในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และเป็นองค์การมหาชนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ ๓ บริการสาธารณะทั่วไป

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมพลังของกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคม และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน จัดประชุมสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติที่สอดคล้องกับแนวทางหรือกรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย ค้นคว้า พัฒนาองค์ความรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ รวบรวมองค์ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ บริหารจัดการความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ ด้านคุณธรรมความดี และเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการประพฤติปฏิบัติดี ของบุคคลและการเป็นคนดีของสังคม
๓. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการและนวัตกรรม ในกระบวนการพัฒนาคุณธรรมความดีในรูปแบบต่างๆ
๔. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ และการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณธรรมความดี

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมระดับอาเซียน และเป็นองค์กรกลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่สังคมสันติสุข”

เป้าหมาย

๑. ประชาชนมีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม และประเทศชาติเพิ่มขึ้น ปลุกฝังคุณธรรมสำคัญ ๕ เรื่อง ได้แก่ ซื่อตรง วินัย รับผิดชอบ พอเพียง จิตอาสา
๒. องค์กรได้รับการยอมรับให้เป็นองค์กรต้นแบบด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ยุทธศาสตร์

๑. ส่งเสริมความร่วมมือมือภาครัฐเพื่อขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรมจริยธรรม
๒. ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม
๓. พัฒนานวัตกรรมองค์ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม
๔. สื่อรณรงค์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
๕. ส่งเสริมความร่วมมือด้านคุณธรรมจริยธรรมกับนานาชาติ
๖. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีของศูนย์คุณธรรม

หนังสือ “เทิด ๙ ปกเกศ ๗๐ คุณธรรมนำประชา”

ที่ปรึกษา

นายแพทย์จักรธรรม ธรรมศักดิ์

ประธานกรรมการศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

นายสิน สื่อสวน

ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

นายวัฒน์ บุญจับ

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
กรมศิลปากร

คณะทำงาน

นายสุทธิพงษ์ ชาญชฎานนท์

รองผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

นายยงจิรายุ อุปเสน

ผู้จัดการฝ่ายยุทธศาสตร์

นางวิไลวรรณ ถีกไทย

หัวหน้ากลุ่มงานบริการสารสนเทศ

นางกฤตินิภูฎ์ ประสมพลอย

นักวิชาการ

นายดิณฑพัชช์ พูลพิพัฒน์

นักวิชาการ

นางสาวน้ำฝน พันธะวงศ์

นักวิชาการ

หนังสือ “เทิด ๙ ปกเกต ๗๐ คุณธรรมนำประชา”

เจ้าของโครงการ:

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ ๖๙ อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ชั้น ๑๖-๑๗

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์: ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐

โทรสาร: ๐-๒๖๔๔-๔๙๐๑

เว็บไซต์: www.moralcenter.or.th

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ: 978-616-7988-04-7

จัดพิมพ์ครั้งแรก:

กรกฎาคม ๒๕๕๙

จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

ออกแบบและจัดทำรูปเล่มโดย:

ฝ่าย Amarin Publishing Services

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์: ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๓๗, ๑๓๓๘

โทรสาร: ๐-๒๔๒๒-๙๐๙๑ อีเมล: aprint@amarin.co.th

แยกสีและพิมพ์ที่:

สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์: ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐, ๐-๒๙๘๒-๑๐๑๐

โทรสาร: ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ ๖๙ อาคารวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ชั้น ๑๖-๑๗

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๔๔-๙๙๐๑

www.moralcenter.or.th

MoralCenter

Moral Plus

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ ๖๕ อาคารวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ชั้น ๑๖-๑๗

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๕-๙๙๐๐ โทรสาร ๐-๒๖๕๕-๔๙๐๑

ISBN 978-616-7988-04-7

9 786167 988047

